

תשובה מתוך אמון עצמי

עין איה שבת, פרק חמישי סימן פא (על שבת נו ב)

אמר ר' שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל האומר יאשיהו חטא אינו אלא טועה, שנאמר "ויעש הישר בעיני ה' וילך בכל דרך דוד אביו". אלא מה אני מקיים "וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב אל ה' בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאדו ככל תורת משה", שכל דין שדן מבין שמונה עד שמונה עשרה החזירים להם. שמא תאמר נטל מזה ונתן לזה, תלמוד לומר "בכל מאדו", שנתן להם משלו.

עין אי"ה

הנטיה הטובה של הנפש הכשרה והטובה תנחה פעמים רבות את האדם בדרך ישרה אפילו כמה שלא למד, אף על פי שאי אפשר שתוכל לכונן את פסיעותיה בדיוק האמיתי שעל פי המחוגה האלהית שעל פי התורה, אבל מכל מקום לא תרחיק ללכת מאד, וגם השגיאות היוצאות מלב טהור ונפש זכה מפאת מיעוט הלימוד והיריעה, יש להן ערך מוסרי, מפני שבהן חקוק רושם של מוסר ויראת אלהים טהורה.

על כן, הבדל יש בין מי שכחותיו הנם נכונים לטוב וליושר, לקדושה ולתפארת, אלא שחסרה לו אורה של תורה להאיר דרכיו ולחזק פעמיו, בין מי שהוא מעצם טבעו שקוע בכחות רעים, והרשעה תקנן בו להטותו מדרך הטובה. אף על פי שבשניהם, אחר שתאיר התורה את מחשביהם, תפעל עליהם שיהפכו לאנשים אחרים בדרכים חדשים ומחשבות חדשות, עיקר ההבדל הכללי יהיה ניכר בזה, שמי שעצם אורח החיים שלו הוא מעוות ביסוד מגמתו, כשתאיר לו אורה של תורה ויכיר את עיוותיו, תהיה המטרה הישרה הראשית לעקר משורש את כל העבר, למחות אז זכר הדרך המלאה אפלה מנודח שעליה הלך חשכים. ואם היתה פעולתו גדולה ורחבה מאד כמלך העוצר בעמו, תהיה מגמת פניו לעקר את כל רשמי השפעותיו שעברו, ולנטע במקומם חדשים לגמרי, אשר יישירו את כל מה שנתעוות מהעבר וימחקו את זכרו.

לא כן הוא דרך האיש שמעודו בתומו התהלך, ואור המוסר והרגש הטוב של הלב טהור היה נר לרגליו, אף על פי שלא ראה את האור הגדול באורה של תורה, וממילא הלך מחשכים בפרטים רבים בחיי עצמו ובהשפעתו על זולתו, אבל דרכו הכללית דרך ישרה היא, ובה צפון הרבה מהאור והטוב, הוא אסור לו להשתדל למחות את הרשמים של עבר, כי אם להיטיבם ולהאירם, להסיר מהם כל מחשך, לפתחם ולהרחיבם, על פי עומק האורה האלהית של תורת אמת.

יאשיהו, שכתוב בו שדרכו היתה מעודו ככל דרך דוד אביו, נפש גדולה המתנוססת בהוד, כזאת, לעולם נכה ד' דרכה, גם טרם למדה וידעה את תכנית החיים הטובים והרצויים לפרטיהם. גם שגיאותיו, אם שצריכות תיקון, מכל מקום רושמן הוא רושם טוב מפני שבלוע בהן אור הטוב והצדק הכללי. כל האומר שהוא חטא אינו אלא טועה. הוא לא חטא בכללות, לא היה צריך להיות סותר כל אשר בנה, לא היה צריך להפוך עיקר מגמת פניו שהיה לטובה ולברכה מעיקרו, כי אם הגדיל לעשות, לתקן את העיוותים ברב חסד וגדולה מבלי לנגע בהעבר.

לא נטל מזה ונתן לזה. כל אשר עשה על פי הכרתו הפנימית, ואהבתו את היושר והצדק מדעת עצמו, הניח שיהיה עשוי מצד עצמו, כי הרושם הפנימי שלהם מועיל ומבורך הוא. אמנם למלא את הפגימה הפרטית, שצמחה מחסרון הלימוד המוכרח להיות מחובר עם הרצון הטוב, "ולא ע"ה חסיד", תיקון כזה הוא מוכרח להיות באופן המתעלה על הירוס העבר. לא נטל מזה ונתן לזה, דבר מלך שלטון שצדקות אהב, נשאר בהודו ותקפו, אבל הוא תיקן את המעוות, שהיה על פי זה פרטי יותר מכללי, על ידי כל מאודו, שנתן להם משלו.

מתוך מלכים ב כב, דברי הימים ב' לד

בן שמונה שנה יאשיהו במלכו ושלושים ואחת שנה מלך בירושלים...ויהי בשמונה עשרה שנה למלך יאשיהו שלח המלך את שפן בן אצליהו בן משלם הסופר בית ה' לאמר: עלה אל חלקיהו הכהן הגדול...ויאמר חלקיהו הכהן הגדול על שפן הסופר ספר התורה מצאתי בבית ה', ויתן חלקיהו את הספר אל שפן ויקראהו...ויגד שפן הסופר למלך לאמר ספר נתן לי חלקיהו הכהן, ויקראהו שפן לפני המלך. ויהי כשמוע המלך את דברי ספר התורה, ויקרע את בגדיו. ויצו המלך את חלקיהו הכהן ואת אחיקם בן שפן...לכו דרשו את ה' בעדי ובעד העם ובעד כל יהודה על דברי הספר הנמצא הזה, כי גדולה חמת ה' אשר היא נצתה בנו על אשר לא שמעו אבותינו על דברי הספר הזה לעשות ככל הכתוב עלינו...ויצו המלך את כל העם לאמר עשו פסח לה' אלהיכם, ככתוב על ספר הברית הזה. כי לא נעשה כפסח הזה מימי השופטים אשר שפטו את ישראל, וכל ימי מלכי ישראל ומלכי יהודה.

מאורות הראי"ה לירח האיתנים / דרכי תשובה

כשרואים בחוש הפנימי את הסיתום של האורה שהעונות גורמים, ומתעצבים על ידי זה ומהרהרים בתשובה, צריכים מיד לראות גם כן את הגילוי שהמצות עושות ופועלות, ולהאזר על ידי זה באהבה ושמחה. ואם אין האהבה והשמחה באה למתק את העוצב, אז מתגלה שגם הצד של העוצב ושל ההכרה בתכונת הסיתום שבא על ידי העבירות אינם נובעים מתוך המקור האמיתי של אור הדעת, וצריכים לחדש את ההרגשה הזאת בכל מרירותה על פי חשבון טהור, ואז תהיה עלולה להתמתק על ידי הארת התשובה אפילו בנקודה היותר זעירה שבה, ואור השמחה של המצות יופיע בכל עזו.

של"ה מסכת שבועות פרק נר מצוה

ובעת שהתחלנו ללמוד המשנה, ולמדנו שתי מסכתות, זיכנו בוראנו ונשמע את קול המדבר בפי החסיד נר"ו, קול גדול בחיתוך אותיות, וכל השכנים היו שומעים ולא מבינים. והיה הנעימות רב והקול הולך וחזק, ונפלנו על פנינו, ולא היה רוח באיש לישא עיניו ופניו לראות מרוב המורא. והדיבור ההוא מדבר עמנו, והתחיל ואמר, שמעו ידידי המהדרים מן המהדרים, ידידי אהובי. שלום לכם, אשריכם ואשרי יולדתכם, אשריכם בעולם הזה, אשריכם בעולם הבא, אשר שמתם על נפשכם לעטרני בלילה הזה, אשר זה כמה שנים נפלה עטרת ראשי ואין מנחם לי, ואני מושלכת בעפר חובקת אשפתות, ועתה החזרתם עטרה ליושנה. התחזקו ידידי, התאמצו אהובי, שמחו ועלצו ודעו כי אתם מבני עליה, וזכיתם להיות מהיכלא דמלכא, וקול תורתכם והבל פיהם עלה לפני הקדוש ברוך הוא, ובקע כמה אוירים וכמה רקיעים עד שעלה, ומלאכים שתקו, ושרפים דממו, והחיות עמדו, וכל צבא מעלה (להקדוש) [והקדוש] ברוך הוא שומעים את קולכם... לכן חזקו ואמצו ועלצו בניי ידידי המהדרים, ואל תפסיקו הלימוד, כי חוט של חסד משוך עליכם, ותורתכם עריבה לפני הקדוש ברוך הוא. לכן עמדו בניי ידידי על רגליכם והעלוני, ואמרו בקול רם כיום הכיפורים 'ברוך שם כבוד' כו'... זרו הלאה ומעכו אותה וראו כי אתם שכורים מחמדת העולם, הקיצו שכורים, כי הנה יום בא, ויסיר האדם את אלילי כספו ומאודיו בהנאת העולם, ואת אלילי זהבו חמדת הממון, ועלו לארץ ישראל, כי יש לאל ידכם, רק שאתם מוטבעים בטיט חמדת תבל והבליו, והיוצא מכם ונזור אחור דמו בראשו, וראו את אשר זכיתם אתם מה שלא זכו אחרים מכמה דורות'.